

सम्माननीय प्रधानमन्त्री ज्यू,
सम्माननीय सभामुख ज्यू,
माननीय परराष्ट्रमन्त्री ज्यू,
उपस्थित सज्जनवृन्दहरु,

तेस्रो गैरआवासीय नेपाली विश्व सम्मेलनलाई सफल बनाउन स्वदेश र विदेशबाट पाल्नु भएका सबै नेपाली साथीहरु एवं यहाँ उपस्थित पाहुनाहरुलाई हार्दिक स्वागत तथा अभिवादन गर्दछु ।

ऐतिहासिक जनआन्दोलन पछि हुन लागेको यो सम्मेलनमा नयाँ नेपाल निर्माणमा आफ्नो तर्फबाट कसरी योगदान गर्न सकिन्छ भन्ने चिन्तन लिएर अत्यन्त उत्साह साथ गैरआवासीय नेपाली काठमाण्डौ आएका छन् । मातृभूमि ठूलो परिवर्तनको संघारमा उभिएको यो ऐतिहासिक क्षणमा अहिलेको राजनैतिक संक्रमणलाई सरल र छोटो बनाउँदै मुलुकलाई सामाजिक, आर्थिक र राजनैतिक रूपान्तरणको वाटोमा चाँडो भन्दा चाँडो अग्रसर गराउने अभिभारा हरेक सचेत नेपालीको काँधमा आएकोछ । आज स्वदेश र विदेशका सबै नेपालीले शान्ति, सद्भाव र देशप्रेमको आदर्श प्रस्तुत गरी आ-आफ्नो क्षमता अनुरूपको योगदान गर्दै हातेमालो गरेर अगाडि बढ्ने प्रण गर्ने हो भने यो रूपान्तरणले विकासका सम्पूर्ण आधारहरु भएको हाम्रो मुलुकलाई छोटो समय मै समृद्ध बनाउन सक्ने कुरामा आशावादी हुन सकिन्छ । त्यही उत्साह, भावना र चिन्तन लिएर विश्वका ४० देशबाट करिब ४०० गैरआवासीय नेपालीहरु यो सम्मेलनमा भागलिन आएका छन् । सम्माननीय प्रधानमन्त्री ज्यू र अन्य नेतागणको उपस्थितिले सम्मेलनको गरिमा बढेको छ र हामीलाई अझ गम्भिर भएर राष्ट्र निर्माणमा संलग्न हुन प्रेरणा मिलेकोछ ।

आज संसारभरि सबै डायस्पोराहरुमा आ-आफ्ना जन्मभूमिलाई समृद्ध र सबल बनाउन संगठित हुने क्रम बढेकोछ । गैरआवासीय नेपाली जागरण पनि विश्व डायस्पोरिक चेतनामा आएको त्यही प्रवृत्तिको एउटा प्रतिनिधि घटना हो । अरु डायस्पोरा झैं हामीलाई पनि सुन्दर, शान्त र समृद्ध मातृभूमि चाहिएकोछ । व्यक्ति विशेषको मात्र समृद्धिले समग्र नेपाली जातिको आमसम्मानमा बृद्धि हुँदैन भन्ने कुरा राम्ररी बुझेकाले नै नेपाललाई सुदृढ बनाउन केही सहयोग गर्नु हाम्रो पनि कर्तव्य हो भनेर गैरआवासीय नेपालीहरु एकजुट हुने अभियान सुरु भएको कुरा मैले पटक-पटक दोहोर्‍याउने गरेकोछु । सन् २००३ मा आयोजित पहिलो विश्व सम्मेलनको अवसरमा गैरआवासीय नेपाली अभियानलाई संस्थागत गर्ने उद्देश्यले स्थापित गैरआवासीय नेपाली संघ अब ३८ भन्दा बढि देशमा फैलिएको एउटा बृहत संगठनमा परिणत भएकोछ । हाम्रो अभियानले विभिन्न मुलुकमा वसोबासरत नेपालीबीच अन्तरक्रिया, मित्रता र भाइचाराको भावना बढाएकोछ, गैरआवासीय नेपालीलाई नेपालसँग फेरि जोड्ने महत्वपूर्व काम गरेकोछ । विदेशमा बस्ने सबै वर्ग, क्षेत्र र समुदायका नेपालीहरुको साझा संस्थाको रूपमा गैरआवासीय नेपाली संघले आफूलाई स्थापित गर्दै लगेकोछ । यसलाई मैले हाम्रो अभियानको सबै भन्दा ठूलो उपलब्धि ठानेकोछु । यी सबै उपलब्धिको श्रेय तपाईंहरु लगायत विश्वभरिका सबै गैरआवासीय अभियानप्रति समर्पित

साथीहरूमा जान्छु । गैरआवासीय नेपाली अभियानलाई विश्वव्यापी बनाउन हामीलाई सँधै सहयोग गर्ने स्वदेश र विदेशका नेपाली मित्रहरू, उद्योग वाणिज्य महासंघ, आइसीसी, एनसीसी र एनआरएन सचिवालयका सहकर्मी साथीहरू एवं हाम्रो अभियानका मुद्दालाई नेपाली समाजमा पुऱ्याएर गैरआवासीय नेपालीप्रति निरन्तर सद्भाव उत्पन्न गर्ने स्वदेश र विदेश स्थित नेपाली पत्रकार मित्रहरू सबैमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

आदरणिय साथीहरू,

यो अभियानलाई विस्तार गर्ने क्रममा मैले विश्वका चालिस देशका नेपालीहरूसँग भेटघाट र मित्रता गाँस्ने सौभाग्य पाएकोछु । कतिपय ठाउँमा हामी आफैँ संघर्ष गरेर विदेशमा स्थापित भएकोले नेपालप्रति कुनै दायित्व छैन भन्ने साथीहरू पनि भेटिए । उहाँहरूलाई मैले भन्ने गरेकोछु नेपाली परिचय भएको कारण जीवनमा हाँसिल गरेका उपलब्धिहरूलाई उपेक्षा गर्ने हो भने पनि हाम्रा नेपाली माता-पिताका कारण नै यो संसारमा हाम्रो अस्तित्व छ भन्ने कुरा विर्सन सकिँदैन । नेपालको कल्याणका लागि केही गर्न त्यति नै कारण पर्याप्त छ । नेपालमा पनि एनआरएनले मुलुकलाई के दिन्छ र भनेर सोध्नेलाई म भन्ने गर्छु गैरआवासीय नेपालीले विदेशमा नेपाल राष्ट्रको परिचयलाई जीवन्त राखेका छन्, अवैतानिक राजदूतको रूपमा नेपालको भाषा र सांस्कृतिक वैभवको प्रचार गरी पर्यटनमा सघाएका छन्, नेपाली सामानको प्रयोग र प्रचार गरेर देशको व्यवसायलाई प्रवर्धन गरेका छन् र सबै भन्दा माथि प्रत्यक्ष आर्थिक लगानीका साथै ठूलो मात्रामा रेमिटेन्स पठाएर गरिवी निवारणको कारक बनेका छन् । र अब अझ संगठित भएर ठोस काम गर्न जुमुराएका छन् । अभूतपूर्व रूपले विश्वव्यापी हुँदै गएको गैरआवासीय नेपाली अभियानले त्यही चाहनालाई प्रकट गर्छ ।

हाम्रो अनुमानित तथ्याङ्क अनुसार सार्कराष्ट्र बाहिरका ५५ देशमा बसोबासरत गैरआवासीय नेपालीहरूको संख्या बीस लाख पुगेकोछ । भारतमा रहेका नेपालीहरूसँगको सहकार्य पनि भविष्यमा बढ्दै जाने छ । यस अभियानको व्यापक विस्तारले हाम्रो गुणात्मक र संख्यात्मक वृद्धि भएकोछ, जसले गर्दा संगठित भएर नेपालमा सार्थक कामहरू गर्न सकिन्छ भन्ने हाम्रो आत्मविश्वास पनि बढेकोछ । तर विभिन्न वर्गका गैरआवासीय नेपालीहरूका आ-आफ्नै कानूनी आवश्यकता रहेका छन्, जसको उचित निराकरण नभई गैरआवासीय नेपाली समुदाय र मुलुकबीच अर्थपूर्ण अन्तरक्रिया संभव छैन भन्ने बोध गरेर प्रथम सम्मेलन देखि नै हामीले नेपाल सरकारलाई गैरआवासीय नेपाली सम्बन्धी कानून ल्याउन आग्रह गरेका हौं । लामो समयको हाम्रो अथक प्रयास पछि अन्ततः गैरआवासीय नेपाली सम्बन्धी विधेयकलाई पारित गरेर प्रतिनिधि सभाले यस सम्मेलनको पुर्वसंघ्यामा हामीलाई महत्वपूर्ण उपहार दिएकोछ । जसकालागि सरकार, प्रतिनिधिसभा लगायत संलग्न सबै पक्षलाई गैरआवासीय नेपाली समुदायका तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । पारित ऐनले “गैरआवासीय नेपाली” को पहिचान वैधानिक गराई संगठनको दर्ताको बाटो खोलेकोछ, आर्थिक र बौद्धिक लगानीको मार्ग केही चौडा भएकोछ, नेपाली मूलका विदेशी नागरिकका समस्याहरू आशिक रूपमा संवोधित भएका छन् तर

भोलिको नेपाललाई चाहिने नयाँ प्रविधि, सिप र ज्ञान आर्जन गरिरहेको विद्यार्थीवर्ग र मुलुकको अर्थतन्त्रलाई विगत एक दशक देखि उल्लेखनीय योगदान दिइरहेको वैदेशिक रोजगार क्षेत्रका विविध समस्या निराकरणका प्रावधानमा मौन रहेर आएको ऐन अझै पनि अपूर्ण रहेको हाम्रो ठहर छ । गैरआवासीय नेपाली हुन दुई वर्ष विदेश बस्नु पर्ने प्रावधान त्रुटिपूर्ण देखिन्छ । यस सम्मेलनलाई हामीले सरकारसँग यिनै विषयवस्तुमा गहन छलफल गरी नियमावलीद्वारा ऐनमा रहेका कमीकमजोरिलाई सुधारने अवसरको रूपमा प्रयोग गर्नु पर्छ ।

नेपालको सन्दर्भमा द्वन्दले आक्रान्त अर्थतन्त्रलाई वैदेशिक रोजगारले मेरुदण्ड झैं टेवा पुऱ्याइरहेको दावी अतिशयोक्तिपूर्ण छैन । यस क्षेत्रका समस्याहरूको सुधार गरी कामदारहरूको हित संरक्षण गर्न नेपाल सरकारले रिऱ्कटमेण्ट कम्पनीहरू माथिको अनुगमन देखि विदेश जाने कामदारलाई परिचयपत्र दिने, विदेशमा ठगिएका र अपमानित भएका नेपालीहरूलाई कानूनी परामर्श र सहयोग दिने जस्ता व्यवस्था तुरन्तै गर्नु पर्ने देखिन्छ । जीवन बिमाको विमाङ्कमा बृद्धि, कामदार वेलफेयर फण्डको स्थापना, हुण्डीलाई विस्तारै बिस्थापित गरी बैंक मार्फत पैसा पठाउने संरचनाको विस्तार, हुलाक सेवा मार्फत गाउँ-गाउँ सम्म पैसा पठाउने, कामदारहरूको दक्षता प्रवर्धन जस्ता दीर्घकालीन सुविधाहरूको व्यवस्था गर्न सके कामदारहरूको कल्याण मात्र नभई अदक्ष कामदारको रूपमा विदेश जाने प्रवृत्ति निरुत्साहित हुनेछ र राष्ट्रले भारत र फिलिपिन्स झैं ठूलो मात्रामा विदेशी मुद्रालाई औपचारिक च्यानलमा आकर्षित गर्न पनि सक्ने छ । नेपालीहरू ठूलो संख्यामा रोजगारीमा जाने सबै देशसँग द्विपक्षीय श्रम सम्झौताको लागि अविलम्ब पहल हुन जरुरी छ । वास्तवमा, रेमिटेन्स भन्दा ठूलो फाइदा राज्यको कुनै योगदान बिना विदेशबाट सीप सिकेर फर्किएको दक्ष जनशक्तिको उचित उपयोग हुन सकेमा प्राप्त हुन्छ भन्ने यथार्थलाई विर्सनु हुन्छ । कामदार कल्याण कोष र दक्षता प्रवर्धन केन्द्रको स्थापनामा सरकारसँग माग गर्ने मात्र हैन गैरआवासीय नेपाली संघको पनि उत्तिकै दायित्व रहेको महसुस गरी हामीले पनि पहल गरिरहेको जानकारी सम्माननीय प्रधानमन्त्री ज्यू मा जाहेर गर्न चाहान्छु ।

मातृभूमिको विकासमा गैरआवासीय नागरिकको भूमिका अहिले विश्वभरि नै अन्वेषणको विषय भएकोछ । नेपालको सन्दर्भमा पनि हामीबाट शिक्षा, स्वास्थ्य, संचार, जलस्रोत जस्ता क्षेत्रमा प्रत्यक्ष आर्थिक लगानी भएकोछ । क्रियापुत्री भवन, बृद्धाश्रमको निर्माण, छात्रवृत्ति वितरण जस्ता परोपकारका काम भएका छन । भरखरै आयोजित एनआरएन म्याराथनको ठूलो सफलताले खेल क्षेत्रमा पनि लगानी गर्ने उत्साह बढेकोछ । आ-आपना जिल्ला वा स्थानीय तहमा लोककल्याणका काम गर्ने उद्देश्यले विभिन्न देशमा जिल्लावासीहरूका संगठनहरू सक्रिय छन् । नेपालको राजनैतिक विकासमा वैचारिक र बौद्धिक योगदान गर्ने चाहना र हैसियत भएका राजनैतिक दलका भातृसंगठनहरू विभिन्न देशमा खुलेका छन् । राजनैतिक दलले त्यो बहुमूल्य स्रोतको सदुपयोग गर्नु पर्छ । तर सबै भन्दा महत्त्वपूर्ण, नेपाली डायास्पोरामा भएको गुणात्मक परिवर्तनले विभिन्न राष्ट्रको नागरिकता लिएका नेपाली मूलको ठूलो बौद्धिक जमात तयार भएकोछ, नेपालको सामाजिक र आर्थिक रूपान्तरणमा त्यस वर्गको योगदान अमूल्य हुन सक्छ ।

गैरआवासीय समुदायमा दोहोरो नागरिकताको एजेण्डा पटक-पटक उठ्ने गरेकोछ । विकसित मुलुकमा पुगेपछि समयक्रममा स्वेच्छाले वा बाध्यताबस भरसक उतैको नागरिकता लिएर बस्न चाहने शिक्षित नेपालीको संख्या बढिरहेको हुँदा त्यो विस्तारित परिवारको अमूल्य ह्युमन क्यापिटललाई नगुमाउन दोहोरो नागरिकता नेपालको संदर्भमा अत्यावश्यक छ भन्ने गैरआवासीय नेपाली संघको धारणा छ । गैरनागरिकलाई देशभित्र सम्पत्ति राख्ने अधिकार नभएकाले पूर्वगोर्खा सैनिकलाई बेलायतको नागरिकता दिन थालिएपछि बाध्य भएर नेपालको घरबार बेचेर पलायन हुनुपर्ने दुर्भाग्यपूर्ण परिस्थितिको सृजना भएपछि दोहोरो नागरिकताको कुराले पछिल्लो समयमा निकै चर्चा पाएकोछ । तर दोहोरो नागरिकता संवैधानिक विषय भएकोले त्यसमा लामो राष्ट्रिय छलफल हुनु पर्छ भन्ने कुरामा हाम्रो समझदारी छ । नयाँ संविधान बन्ने प्रक्रियामा मुलुक अगाडि बढिसकेकाले दोहोरो नागरिकतामा बहसको सुरुआत भने आजैदेखि हुनुपर्छ । वास्तवमा, यो विषय आगामी संविधानसभाको एउटा प्रमुख एजेण्डा हुनेछ भन्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं ।

सम्माननीय प्रधानमन्त्री ज्यू,

संविधानसभाको निर्वाचन चाँडै सम्पन्न भई शान्त, समृद्ध र समावेशी राज्यको निर्माण हुने र नेपालको शान्तिपूर्ण आर्थिक रूपान्तरणको सुरुआत हुने कुरामा स्वदेश-विदेश सर्वैतिरका नेपालीहरू आशावादी थिए । तर संविधानसभाको निर्वाचन अनिश्चितकालकालागि रोकिँदा नेपाली जनताको भविष्य नै अनिश्चित बनेकोछ । आवासीय नेपाली झैं गैरआवासीयहरूको पनि अविलम्ब निर्वाचनको तिथी तोकिनु पर्छ भन्ने धारणा छ । तर यस पटक मुलुकको भविष्य निर्माण गर्ने एउटा महत्वपूर्ण अवसर भएकोले विदेशमा बस्ने नेपाली नागरिकले पनि निर्वाचनमा भाग लिउनु भन्नेकुरामा राज्यले विशेष पहल गर्नु पर्छ । विदेशमा निर्वाचन सम्पन्न गराउन आवश्यक आर्थिक र प्राविधिक सहयोग गर्न गैरआवासीय नेपाली संघ सधैं तत्पर रहेको कुरा अवगत गराउन चाहान्छु ।

विश्व भरिवाट भेला हुनु भएका साथीहरू,

गैरआवासीय नेपाली अभियान जसरी विस्तारित भएकोछ यसले त्यही अनुरूपको संगठित स्वरूप अझै पाएको छैन । हामीले धेरै काम हतारमा तदर्थ ढङ्गले गर्नु परेकोछ । त्यसैले यति ठूलो संस्थालाई आफ्नो निर्धारित उद्देश्यबाट विचलित नभई अगाडि बढ्ने चुस्त संरचनाको आवश्यकता छ । तेस्रो विश्व सम्मेलनले मुख्यतः त्यही विषयमा चिन्तन गर्नेछ भन्ने हामीलाई विश्वास छ ।

अन्तमा, लोकतन्त्र, मानव अधिकार, प्रेस स्वतन्त्रता र व्यक्तिका मौलिक अधिकार राज्यले सुनिश्चित गरेमा मात्र मुलुकको वास्तविक आर्थिक र सामाजिक रूपान्तरण संभव छ भन्ने गैरआवासीय नेपाली संघको मान्यता रहेको दोहो-न्याउँदै गैरआवासीय नेपाली अभियानप्रति यहाँहरू सबैको निरन्तर सहयोग र सद्भावकालागी हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु !